

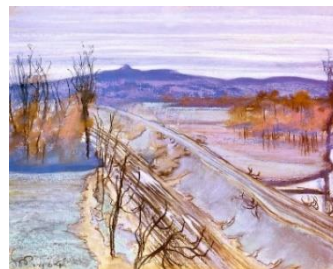
P Y T A N I A – Galicja w dobie autonomii

1. Portret Józefa Mehoffera, 1898

Dziewczynka z wazonem z kwiatami, 1902

Widok na Kopiec Kościuszki... , 1904

1. Malarz, dramatopisarz, poeta i reformator teatru (ur. 1869 w Krakowie, zm. 1907 w Krakowie); autor dramatów: *Warszawianka*, *Noc Listopadowa* oraz *Wesele* (1901) będącego jednym z najważniejszych dzieł epoki Młodej Polski. **Stanisław...**

2. *Tadeusz B-Ż* , obraz St. I. Witkiewicza (Witkacego), 1928

2. Pisarz, krytyk literacki i teatralny, satyryk i publicysta, tłumacz literatury francuskiej (ur. 1874 w Warszawie, zm. 1941 we Lwowie – rozstrzelany przez nazistów); współtwórca kabaretu Zielony Balonik; autor m.in. wierszy i piosenek satyrycznych – *Słówka*. *Zbiór wierszy i piosenek* (Lwów, 1913), charakterystyki życia artystycznego i społeczno-politycznego Krakowa przeł. XIX i XX w. – *Znaszli ten kraj* (1930). **Tadeusz...**

3. Inauguracja AU w 1873 r.

3. Polska **instytucja naukowa** utworzona w 1872 r. w Krakowie w oparciu o działające od 1815 r. Towarzystwo Naukowe Krakowskie. Składała się z 3 wydziałów: filologicznego, historyczno-filozoficznego oraz matematyczno-przyrodniczego.

4. Jeden z inicjatorów i najważniejszych obok Hugona Steinhausa przedstawicieli tzw. lwowskiej szkoły matematycznej (w okresie II Rzeczypospolitej), która przeszła do historii światowej matematyki. **Stefan...**

Kabaret ..., K. Sichulski, 1908 r.

Kabaret ..., H. Szczygliński, 1906 r.

5. Pierwszy polski **kabaret** literacki, założony w 1905 r. przez krakowskich poetów, pisarzy i plastyków w cukierni Apolinarego J. Michalika (zwanej Jamą Michalikową).

Portret generała Henryka Dembińskiego (1852)

Portret matki (1853)

6. Jeden z najwybitniejszych polskich portrecistów XIX w., reprezentant romantyzmu w malarstwie (ur. 1823 we Lwowie, zm. 1894 w Krakowie); sławę europejską przyniosły mu: *Portret generała Henryka Dembińskiego* i *Portret matki* wystawiane na Salonach w Paryżu; malował wielkie kompozycje historyczne, m.in. *Posłowie u Sobieskiego* (1861), *Wojna kokosza* (1872). **Henryk...**

7. Poeta, prozaik i dramatopisarz okresu Młodej Polski (ur. w 1870 r. w Krakowie, zm. w 1918 w Bronowicach Małych); jego ślub z Jadwigą Mikołajczykówną, córką gospodarza z Bronowic, który odbył się w 1900 r., stał się tematem *Wesela*, słynnego dramatu Stanisława Wyspiańskiego. **Lucjan ...**

Sukiennice (przed przebudową), obraz A. Gryglewskiego, 1869

8. **Miasto**, które stanowiło centrum polskiego życia narodowego i kulturalnego w Galicji; mówiło się o nim jako o „polskich Atenach”.

Profesor Karol... w laboratorium, Leon Wyczółkowski, 1905

9. Fizyk i chemik, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego (ur. w 1846 r. w Broniszowie Tarnowskim, zm. w 1915 w Krakowie); wspólnie z **Zygmuntem Wróblewskim** doprowadził do skroplenia tlenu, azotu i dwutlenku węgla (1883). **Karol...**

10. Konserwatywny polityk galicyjski, prawnik, hrabia (ur. w 1846, zm. w 1909); namiestnik Galicji (1888-95); premier rządu Austrii/Przedlitawii (1895-97) – tzw. rządu polskiego, w którym najważniejsze teki objęli Polacy (m.in. Leon Biliński został ministrem finansów); zreformował (1896) prawo wyborcze do austriackiej Rady Państwa (wprowadził V kurię głosowania powszechnego). **Kazimierz...**

11. Jeden z języków, którym posługiwali się mieszkańcy Galicji.

12. Wincenty... , ok. 1920

12. Jeden z przywódców ruchu ludowego w Galicji (ur. 1874 w Wierchosławicach, zm. w 1945 w Krakowie); w okresie autonomii galicyjskiej poseł do: Sejmu Krajowego (1908-1914) i do austriackiej Rady Państwa (1911–1918); wójt Wierchosławic (1908-1931); trzykrotny premier w okresie II Rzeczypospolitej. **Wincenty...**

13. Gmach Sejmu Krajowego we ..., ok. 1898

13. **Stolica** (oficjalna nazwa Lemberg) polityczna Królestwa Galicji i Lodomerii; siedziba: Namiestnika Galicji, Sejmu Krajowego (1861-1918), Garnizonu Cesarskiej i Królewskiej Armii, Uniwersytetu i Szkoły Politechnicznej (językiem wykładowym polski).

14. *Wizyta cesarza Franciszka Józefa...*, fragment muralu, Wiedeń 1908

14. Galicyjski hrabia, prawnik, dyplomata, konserwatywny polityk (ur. w 1849 we Lwowie, zm. 1921 we Lwowie); długoletni minister spraw zagranicznych Austro-Węgier (1895-1906). **Agenor Maria Adam...** Jego ojciec Agenor Romuald Onufry... (ur. w 1812, zm. w 1875 we Lwowie) był ministrem spraw wewnętrznych Austrii (1859-1861) i długoletnim namiestnikiem Galicji (1866-1868, 1871-1875).

Agenor Maria Adam..., przed 1921.

15. *Madziarzy pod wodzą Arpada przekraczają Karpaty* (IX w.), fragment panoramy Á. Feszty, *Przybycie Węgrów*, koniec XIX w.
15. **Naród** (inne określenie to Madziarzy) z grupy ludów ugrofińskich, który w wyniku przekształcenia cesarstwa austriackiego w dualistyczną monarchię (1867) stał się jednym z dwóch panujących. Głową monarchii był przedstawiciel dynastii Habsburgów, który łączył tytuł cesarza Austrii z tytułem króla W...

16. *R... chłopska 1846*, obraz Jana Lorenowicza
16. **Antyślacheckie wystąpienia chłopów** w zachodniej Galicji (1846), do których doszło podczas próby wywołania na ziemiach polskich powstania przeciwko zaborcom. Na czele tego wystąpienia stanął Jakub Szela. Dwa lata później władze austriackie przeprowadziły w Galicji uwłaszczenie – chłopci otrzymali użytkowaną ziemię na własność, zniesiona została również pańszczyzna.

17. *Taniec z Moulin Rouge*, Henri de Toulouse-Lautrec, 1890
17. Nazwa nadana okresowi od zakończenia wojny francusko-pruskiej w 1871 r. do wybuchu I wojny światowej; Francuskie ... Époque (fr.) – piękna epoka, piękny czas.

18. **Rzeka** graniczna pomiędzy Cesarstwem Austrii/Austro-Węgrami – Galicją a Imperium Rosyjskim (1793-1809, 1915-1914/18); II Rzeczpospolitą a Związkiem Radzieckim (1919/23-1939).

19. Od 1868 r., w wyniku ugody z Węgrami, **posiadała autonomię** jako część Zaliczawii (Kraje Korony Świętego Stefana). Po rozpadzie Austro-Węgier weszła w skład Królestwa SHS (1918) / Jugosławii (1929); obecnie niepodległe państwo (od 1991).

20. **Region** okupowany i administrowany od 1878 r. przez Austro-Węgry na Płw. Bałkańskim (anektowany w 1908 r.); zamieszkały przez muzułmańskich Boszniaków, prawosławnych Serbów i katolickich Chorwatów; obecnie **państwo** federacyjne ze stolicą w Sarajewie.

21. Cykl *Polonia*: III. *Kucie kos*, IV. *Bitwa*

21. Jeden z czołowych przedstawicieli romantyzmu w malarstwie polskim (ur. 1837 w Ottyniowicach na Podolu, zm. 1867); twórca m.in. dzieł o tematyce powstańczej i martyrologicznej, w tym cyklu grafik *Polonia* poświęconych powstaniu styczniowemu: *Branka*, *Kucie kos*, *Bitwa*, *Schronisko*, *Obrona dworu*, *Po odejściu wroga*. Artur...

22. 1. 2. Rusini galicyjscy, 3. Rusini karpaccy, 4. 5. Rusini Podolecy. *Rusini galicyjscy, karpaccy i podolecy*, litografia z 1836 r.

22. Jeden z **narodów** na terenie Austro-Węgier (zwłaszcza w Galicji Wschodniej), gdzie kształtował się w oparciu o ludność wyznania grecko-katolickiego, określaną jeszcze w XIX w. mianem Rusinów.

23. *Julian* ..., ok. 1880 r.

23. Ekonomista, profesor i rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego (ur. w 1821 w Stanisławowie, zm. w 1907 w Krakowie); długoletni poseł na Sejm Krajowy i do parlamentu w Wiedniu; jako minister skarbu Austrii (1880-1891) przeprowadził reformę systemu podatkowego, doprowadzając do usunięcia deficytu budżetowego i zrównoważenia budżetu. **Julian**...

24. **Naród** zamieszkujący Kaukaz, który jako pierwszy przyjął chrześcijaństwo (chrzest w 301 r.); w okresie I w. św. (1914-1917) Turcy (Imperium Osmańskie) dokonali ludobójstwa na tym narodzie. Od XIV w. (przyłączenie Rusi Halickiej przez Kazimierza Wielkiego) stanowili jedną z mniejszości w Królestwie Polskim; w Galicji na przeł. XIX/XX w. mieszkało ok. 2-3 tys.

25. *Gavrilo Princip strzelający do pary książęcej*, La Domenica del Corriere, 5-12.7.1914

25. **Miejscowość** (stolica Bośni), w której 28 czerwca 1914 r. od kul serbskiego zamachowca zginął austriacki następca tronu arcyksiążę Franciszek Ferdynand z żoną Zofią. Zamach stał się pretekstem do wypowiedzenia (28 lipca) przez Austro-Węgry wojny Serbii, co doprowadziło w sierpniu do wybuchu światowego konfliktu (1914-1918).

26. **Ugrupowanie polityczne** w Galicji Zachodniej (konserwatyści krakowscy), powstałe w latach 60. XIX w., skupiające głównie ziemian i wyższych urzędników; nazwa ugrupowania od pamfletu politycznego *Teka...* (1869); dążyli do rozszerzenia praw narodowych w Galicji przy zachowaniu lojalności wobec Austrii; dominowali w Kole Polskim w austriackiej Radzie Państwa; główni działacze ugrupowania: Stanisław Tarnowski, Józef Szujski, Stanisław Koźmian, Michał Bobrzyński.

27. Instytucja zainicjowana w 1817 r. przez Józefa Maksymiliana O..., otwarta ostatecznie we Lwowie w 1827 r. a po II wojnie światowej przeniesiona do Wrocławia (podzielona na bibliotekę i wydawnictwo); w okresie zaborów stanowiło najważniejszą polską instytucję kulturalną w zaborze austriackim, ośrodek badań nad polską historią i kulturą, obejmowała wielką bibliotekę gromadzącą polskie piśmiennictwo i prowadzącą działalność wydawniczą; zawiera bogate zbiory, w tym m.in. ważne dla kultury polskiej rękopisy i starodruki, m.in.: *De revolutionibus...* Mikołaja Kopernika z 1543 r., *Pieśni* Jana Kochanowskiego z 1586 r.

28. *Józef P... podczas podróży do Japonii*, 1904

28. Po ucieczce ze szpitala (więzienia) w 1901 r. udał się do Galicji; wszedł ponownie w skład Centralnego Komitetu Robotniczego Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS); w czasie wojny rosyjsko-japońskiej (1904-1905) szukał poparcia dla sprawy niepodległości Polski w Japonii; w 1904 r. utworzył Organizację Bojową PPS (OB PPS), która przeprowadzała szereg akcji zbrojnych, likwidując funkcjonariuszy i współpracowników rosyjskich władz w Królestwie Polskim oraz dokonując ekspropriacji na potrzeby działalności niepodległościowej i rewolucyjnej. Dowodził zakończoną sukcesem akcją pod Bezdanami (1908) – atakiem grupy bojowców OB PPS na rosyjski pociąg pocztowy przewożący pieniądze z Kr. Polskiego do Petersburga. **Józef...**

29. *Portret Heleny M...*, obraz Tadeusza Ajdukiewicza, 1880

29. Najwybitniejsza polska aktorka (ur. w 1840 w Krakowie, zm. w 1909 w USA); występowała na scenach teatrów, m.in. w: Nowym Sączu, Przemyślu, Rzeszowie, Lwowie, Krakowie i Warszawie. Po wyemigrowaniu do USA zdobyła w latach 80-tych XIX w. światową sławę występując na scenach amerykańskich i angielskich teatrów. **Helena...**

30. *Stańczyk* (1862)

Wernyhora (1883-1884)

30. Najwybitniejszy przedstawiciel polskiego malarstwa historycznego (ur. 1838 w Krakowie, zm. 1893 w Krakowie); twórca m.in. obrazów: *Bitwa pod Grunwaldem* (1878), *Hold pruski* (1880-1882), *Konstytucja 3 Maja 1791* (1891). **Jan...**

31. *Niedziela w kopalni (na zesłaniu)* 1882

Melancholia... (1890-1894)

Błędne koło (1895-1897)

31. Jeden z najwybitniejszych artystów w historii polskiej sztuki, malarz i rysownik (ur. 1854 w Radomiu, zm. 1929 w Krakowie); studiował (Akademia Sztuk Pięknych) i tworzył w Krakowie; obrazem-manifestem *Melancholia. Prolog. Widzenie. Wiek ostatni w Polsce* (1890-1894) zainicjował nurt symbolizmu w malarstwie Młodej Polski. **Jacek...**

32. Polski ziemianin, poseł na Sejm Krajowy, dożywotni członek Izby Panów austriackiej Rady Państwa (ur. ok. 1817/1822 w Łańcucie, zm. w 1889 w Paryżu); minister rolnictwa (1867-1870), premier rządu (i minister obrony) Austrii/Przedlitawii (1870-1871); namiestnik Galicji (1875-1883). **Alfred Józef...**

33. Według danych z 1910 r. stanowili blisko 11% mieszkańców Galicji; większość mieszkała w miastach – w wielu z nich, zwłaszcza w Galicji Wschodniej, stanowili większość mieszkańców; większość wyznawała judaizm i posługiwała się jidysz. Warto zobaczyć: <https://galiciajewishmuseum.org/> (Ż... Muzeum Galicja w Krakowie).

34. *Ł... chyża we wsi Nowica powiat gorlicki, fot. 2005*

34. **Mniejszość etniczna** (wyznania prawosławnego i greckokatolickiego) zamieszkująca do 1945/47 r. obszar Beskidu Niskiego oraz zachodnie krańce Bieszczad i wschodnie Beskidu Sądeckiego; licząca w Galicji na pocz. XX w. ok. 80 tys.; została wysiedlona w latach 1945-1947 – większość na Ukrainę, część (w ramach „akcji Wisła” w 1947 r.) na tereny Polski północnej i zachodniej. Obecnie na terenie Polski mieszka ok. 10 tys. osób, które zadeklarowały takie pochodzenie.

35. Poeta, prozaik, dramaturg, publicysta i krytyk sztuki (ur. 1865 w Ludźmierzu k. Nowego Targu, zm. 1940); czołowy liryk Młodej Polski; autor m.in. cyklu opowieści gwarą na motywach folkloru góralskiego: *Na skalnym Podhalu*. **Kazimierz Przerwa** - ...

36. *Oddziały Strzelców w "O..." w Krakowie, przed 6 sierpnia 1914 r.*

36. **Park** w Krakowie, z którego 6 sierpnia 1914 r. (po wybuchu wojny) na rozkaz Józefa Piłsudskiego wyruszyła I Kompania Kadrowa złożona ze słuchaczy szkół oficerskich Strzelca i Polskich Drużyn Strzeleckich; jej zadaniem było wkroczenie do zaboru rosyjskiego i wywołanie powstania, które miało umożliwić powołanie w Warszawie Rządu Narodowego i przejęcie władzy w Królestwie Polskim.

37. Polityk, pisarz polityczny, działacz socjalistyczny i niepodległościowy (ur. w 1866, zm. w 1936); współzałożyciel i lider PPSD (Polskiej Partii Socjalno-Demokratycznej Galicji i Śląska Cieszyńskiego); poseł do Rady Państwa Austrii/Przedlitawii (1897-1918); współpracował z J. Piłsudskim i przyczynił się do powstania Legionów Polskich; premier rządu lubelskiego (1918). **Ignacy**...

38. *Powrót z niedźwiedziem (1892)*

38. Malarz, akwarelista i rysownik, czołowy reprezentant malarstwa pejzażowego i rodzajowego Młodej Polski (ur. 1853 w Tuligłowach w woj. lwowskim, zm. 1929); rektor Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie (1895-1909). **Julian**...

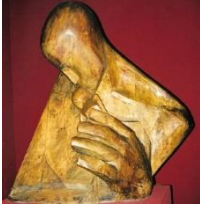

Oszczepnicy/Polowanie na niedźwiedzia (1890)

39. *Major Edward R..., ps. Śmigły, fotografia z 1914 r.*

39. Działacz niepodległościowy (ur. w 1886 w Brzeżanach w woj. tarnopolskim, zm. w 1941 w Warszawie); bliski współpracownik J. Piłsudskiego (od 1908 w Związku Walki Czynnej, od 1912 w Związku Strzeleckim, ps. Śmigły); dowódca 1 pułku piechoty Legionów Polskich (1915); późniejszy (od 1936) marszałek Polski; Naczelnny Wódz w wojnie obronnej Polski w 1939 r. **Edward**...

40. *Tchnienie*, przed 1903

Pomnik Józefa Dietla (prezydent Krakowa w l. 1866-1874), Kraków 1936

40. Rzeźbiarz, malarz i pedagog (ur. 1875 w Krakowie, zm. 1964 w Warszawie); jeden z najwybitniejszych polskich rzeźbiarzy współtworzących nowoczesną rzeźbę europejską, studiował w Szkole Sztuk Pięknych w Krakowie (1896-1903) – najwybitniejsze dziełach z tego okresu to: *Tchnienie* oraz *Fatum*. Ksawery...

41. *Spotkanie. Żydowski młodzieniec i dwie kobiety...*, 1920

41. Prozaik, malarz, grafik i rysownik pochodzenia żydowskiego tworzący w języku polskim (ur. 1892 w Drohobyczu, zastrzelony przez gestapowca w Drohobyczu w 1942); autor *Sklepów cynamonowych* (1933) i *Sanatorium pod Klepsydrą* (1938). **Bruno...**

42. Polityk, ekonomista (ur. w 1846 w Zaleszczykach, zm. w 1923 w Wiedniu); rektor Uniwersytetu Lwowskiego (1878-79); poseł do Rady Państwa Austrii/Przedlitawii w Wiedniu (1883-1918) i prezes Koła Polskiego w Radzie Państwa (1911-1918; minister finansów Austrii (1895-1897, 1909-1910); minister skarbu Austro-Węgier i namiestnik cywilny Bośni i Hercegowiny (1912-1915); gubernator Banku Austriacko-Węgierskiego (1900–1909). **Leon...**

43. Historyk, jeden z krakowskich stańczyków, pisarz, publicysta, (ur. w 1835 w Tarnowie, zm. 1883 w Krakowie); jeden z twórców krakowskiej szkoły historycznej – autor m.in.: *Dziejów Polski...* (t. 1–4 1862-66), *Historii polskiej treściwie opowiedzianej ksiąg dwanaście* (1880); czołowy reprezentant krakowskich konserwatystów – stańczyków; poseł do Sejmu Krajowego i Rady Państwa Austrii/Przedlitawii (1867-1883); dożywotni członek Izby Panów (od 1881). **Józef ...**

44. Farmaceuta, działacz niepodległościowy (ur. w 1822 w Zadusznikach k. Tarnowa, zm. w 1882 w Chorkówce k. Krosna); pionier przemysłu naftowego – wynalazca lampy naftowej i założyciel pierwszej na świecie kopalni ropy naftowej w Bóbrce koło Krosna. **Ignacy...**

45. Duchowny katolicki, polityk i publicysta (ur. w 1845 w Zniesieniu k. Lwowa, zm. w 1911 w Krakowie); inicjator ruchu ludowego w Galicji – organizator kółek rolniczych i czytelni, wydawca czasopism: „Wieniec” i „Pszczółka”; założyciel i przywódca Stronnictwa Chrześcijańsko-Ludowego (Galicja – 1895-1906); poseł do Sejmu Krajowego (1901-1907) i Rady Państwa Austrii/Przedlitawii (1898-1900, 1907-1911). **Stanisław...**

46. Poeta, publicysta, działacz polityczny (ur. w 1823 na Podolu, zm. w 1897 w Pawłowie k. Lwowa); „ostatni wielki poeta romantyzmu” – autor wiersza – „Chorał”:
Z dymem pożarów, z kurzem krwi bratniej, / Do Ciebie, Panie, bije ten głos, / Skarga to straszna, jęk to ostatni, / Od takich modłów bieleje włos. [...] Ależ o Panie! oni niewinni, / Choć naszą przyszłość cofnęli wstecz, / Inni szatani byli tam czynni; / O! rękę karaj, nie ślepy miecz!; poseł do Rady Państwa Austrii/Przedlitawii (1877-1889). **Kornel...**

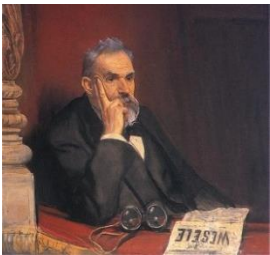
Kopanie buraków, 1893

Stańczyk, 1898

47. Czołowy malarz, grafik i rysownik okresu Młodej Polski, wybitny reprezentant nurtu realistycznego (ur. 1852 k. Siedlec na Mazowszu, zm. 1936); studiował w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie pod kierunkiem J. Matejki; w latach 1895-1914 przebywał i tworzył w Galicji/Krakowie. **Leon...**

48 Historyk, prawnik, konserwatywny polityk – stańczyk (ur. w 1849 w Krakowie, zm. w 1935); współtwórca krakowskiej szkoły historycznej, autor: *Dziejów Polski w zarysie* (1879); namiestnik Galicji (1908-1913), minister dla Galicji (1916-1917); poseł na Sejm Krajowy (1885-1890, 1903-1908), do Rady Państwa Austrii/Przedlitawii (1885-1914), dożywotni członek Izby Panów (1914-18). **Michał...**

Karol E... , obraz Leona Wyczółkowskiego, 1905

49. Historyk literatury i teatru, bibliograf (ur. w 1827 w Krakowie, zm. w 1908 w Krakowie); dyrektor Biblioteki Jagiellońskiej (1868-1905); nazywany „ojcem bibliografii polskiej” – zapoczątkował w 1870 r. prace nad *Bibliografią polską* (*Bibliografia E...*) – kontynuowaną przez syna Stanisława i wnuka Karola (mł.). **Karol...**

Dziwny ogród (1903)

Witraż *Vita somnium breve* (ok. 1906)

50. Czołowy przedstawiciel sztuki Młodej Polski; malarz, rysownik, projektant witraży, scenografii teatralnej i plakatów (ur. 1869 w Ropczycach, zm. 1946 w Wadowicach); pochodził ze spolonizowanej rodziny austriackich urzędników. **Józef...**